

*До разової спеціалізованої вченої ради
в Одеському державному університеті
внутрішніх справ*

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Домброван Наталії Василівни на
дисертаційне дослідження Шаронова Андрія Павловича за темою
«Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України:
організаційно-правовий аспект», подану на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність дисертаційного дослідження на тему «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект» зумовлена об'єктивним зростанням ролі кіберпростору у функціонуванні держави, суспільства та економіки, а також якісною трансформацією характеру загроз, що виникають у цифровому середовищі. Стрімка цифровізація суспільних відносин, поширення інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток штучного інтелекту та інших цифрових технологій одночасно із новими можливостями породжують складний комплекс кіберризиків, здатних завдавати істотної шкоди правам і свободам людини, інтересам суспільства та держави. Стратегія кібербезпеки України прямо визначає забезпечення кібербезпеки одним із пріоритетів національної безпеки та акцентує на необхідності розвитку спроможностей держави щодо протидії кіберзагрозам, їх своєчасного виявлення, запобігання та розслідування.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах повномасштабної збройної агресії проти України, коли кіберпростір фактично став одним із середовищ протистояння та використовується для реалізації комплексу деструктивних впливів на державні інституції, об'єкти критичної інфраструктури, інформаційні ресурси, підприємства та громадян. При цьому сучасні кіберзагрози характеризуються транскордонністю, високим рівнем латентності, технологічною складністю, швидкістю трансформації способів

учинення протиправних діянь та нерідко поєднуються з традиційними формами організованої злочинності. У зв'язку з цим протидія кіберзагрозам перестає бути виключно технічним завданням і набуває комплексного організаційно-правового характеру.

Важливе місце у системі суб'єктів забезпечення кібербезпеки України посідає Національна поліція України, на яку законодавством покладено завдання щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства та держави від кримінально протиправних посягань у кіберпросторі, а також запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів і кримінальних правопорушень проти об'єктів критичної інформаційної інфраструктури. Відповідні законодавчі положення були додатково конкретизовані про що свідчить динамічний характер нормативного регулювання компетенції Національної поліції у сфері кібербезпеки.

Водночас практична реалізація визначених законом повноважень потребує належного організаційного забезпечення, чіткого розмежування компетенції між суб'єктами національної системи кібербезпеки, ефективної міжвідомчої взаємодії, удосконалення механізмів обміну інформацією про кіберінциденти та кіберзагрози, розвитку кадрового й технологічного потенціалу відповідних поліцейських підрозділів. Особливого значення у цьому контексті набуває діяльність Департаменту кіберполіції Національної поліції України, який є міжрегіональним територіальним органом Національної поліції та забезпечує реалізацію державної політики у сфері боротьби з кіберзлочинністю, зокрема організовує і здійснює оперативно-розшукову діяльність.

Динамічність кіберзлочинності обумовлює необхідність постійного вдосконалення не лише технічних засобів протидії, а й адміністративно-правових, організаційних та кримінально-процесуальних механізмів діяльності поліції.

Окремим чинником актуальності дослідження є динаміка розвитку національної нормативно-правової бази у сфері кібербезпеки. Удосконалення

законодавчого визначення повноважень основних суб'єктів національної системи кібербезпеки зумовлює необхідність наукового осмислення сучасної моделі участі Національної поліції України у протидії кіберзагрозам, виявлення нормативних прогалин і колізій, визначення оптимальних організаційно-правових механізмів реалізації її компетенції. У цьому аспекті особливо важливим є забезпечення належного балансу між ефективністю правоохоронної діяльності, захистом інформації та дотриманням прав і свобод людини у цифровому середовищі.

Не менш важливим є міжнародний вимір протидії кіберзлочинності. Транскордонний характер значної частини кіберправопорушень зумовлює необхідність оперативної взаємодії Національної поліції України з правоохоронними органами інших держав, міжнародними організаціями та відповідними професійними мережами. Це, своєю чергою, актуалізує питання правових засад міжнародного співробітництва, обміну цифровими доказами, проведення спільних операцій, встановлення місцезнаходження кіберзлочинців та забезпечення ефективного кримінального переслідування осіб, причетних до кіберзлочинної діяльності.

Таким чином, актуальність обраної теми визначається поєднанням безпекових, правових, організаційних і технологічних чинників, які формують нові вимоги до діяльності Національної поліції України у цифровому середовищі. Наукове дослідження організаційно-правових засад протидії кіберзагрозам дає змогу не лише оцінити сучасний стан відповідного механізму, а й сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення законодавства, оптимізації системи управління та взаємодії поліцейських підрозділів, підвищення ефективності запобігання, виявлення, припинення і розслідування кіберзлочинів.

З огляду на зазначене, тема дисертаційного дослідження «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект» є своєчасною, науково та практично значущою, відповідає сучасним потребам розвитку системи національної безпеки України та має безпосереднє

значення для вдосконалення діяльності правоохоронних органів у сфері захисту особи, суспільства і держави від сучасних кіберзагроз.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є обґрунтованими та переконливими, що підтверджується використанням сучасної, як вітчизняної так і зарубіжної літератури (222 найменувань), ґрунтовним аналізом законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів.

Заслуговує окремої уваги уміле використання здобувачем широкого спектру сучасних методів наукового пошуку та використаний у дисертаційній роботі емпіричний матеріал що складають: отримані під час узагальнення реєстраційних показників щодо організаційної структури, технологій та інструментів виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти, категорій кіберінцидентів, моніторингу виявлення вразливостей згідно з Переліком категорій кіберінцидентів, секторіальності кіберзагроз в ЄС.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Комплексне вивчення питання протидії кіберзагрозам Національною поліцією України дало можливість здобувачу сформувати своє бачення наукової проблеми та розробити власні наукові положення, висновки і рекомендації, що відзначаються достовірністю та характеризуються науковою новизною.

До найбільш вагомих наукових положень дисертації, що характеризуються новизною або її елементами, на нашу думку слід віднести те, що за результатами проведеного дослідження сформульовано низку нових концептуальних положень, висновків та рекомендацій, запропонованих особисто здобувачем, які мають важливе теоретичне та практичне значення.

Здобувачем, сформульовано авторське визначення «інтероперабельності у кібербезпеці» як системної спроможності технічних, організаційних, процедурних і нормативних компонентів різних суб'єктів забезпечувати

узгоджену, безпечну та безперебійну взаємодію на основі гармонізованих стандартів, форматів даних і регламентів обміну інформацією (для створення простору довіри та підтримання кіберстійкості на національному і транскордонному рівнях);

Автором дисертаційної роботи доведено, доцільність використання превентивних інформаційно-консультаційних онлайн-ресурсів (зокрема chatovi.online) як емпіричного джерела для ідентифікації та уточнення масових соціально-інженерних кіберзагроз із високою латентністю, що має практичне значення для профілактичних і комунікаційних заходів НПУ.

Окремої уваги на думку рецензента заслуговує той факт, що автором розроблено концептуальну модель механізму протидії кіберзагрозам у діяльності НПУ як єдиного циклу взаємопов'язаних дій (превенція/моніторинг → виявлення/первинне реагування → оцінювання та пріоритизація → координація → фіксація та збереження цифрових даних → розслідування/процесуальне оформлення → аналіз досвіду та вдосконалення практик), де ключовою умовою результативності визначено стандартизованість первинного реагування та контроль ланцюга збереження;

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені у дослідженні висновки і пропозиції мають загальнотеоретичне та практичне значення і можуть бути використані в практичній діяльності, науково-дослідній роботі, освітньому процесі (акт впровадження Департаменту кіберполіції Національної поліції України від 12.05.2026 року, акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 01.06.2026 року, акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 01.06.2026 року).

Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження доповідалися й обговорювалися на трьох міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: XVI Міжнародній науково-практичній конференції *«Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави»* (м. Одеса, 29 березня 2024 року); XI Міжнародній науково-практичній онлайн-

конференції «*Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*» (м. Одеса, 24 жовтня 2024 року); XII Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «*Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*» (м. Одеса, 24 жовтня 2025 року).

Оцінка змісту дисертації. Автор правильно визначає мету дослідження і відповідно до неї ставить завдання дослідження: розкрити правову природу кіберзагроз та їх місце у сучасному правовому полі; здійснити класифікацію кіберзагроз і визначити критерії оцінки їх небезпеки у контексті діяльності Національної поліції України; проаналізувати міжнародно-правові стандарти боротьби з кіберзагрозами та стан їх імплементації в законодавство України; дослідити нормативно-правові засади діяльності Національної поліції у сфері протидії кіберзагрозам; оцінити інституційну спроможність та організаційну структуру підрозділів кіберполіції; визначити проблеми та виклики організації діяльності Національної поліції у сфері кібербезпеки в умовах воєнного стану; обґрунтувати напрями вдосконалення правових та організаційних механізмів протидії кіберзагрозам.

Робота складається з анотації, списку публікацій здобувача за темою дисертації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що об'єднують 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 233 сторінок, з них основний текст – 159 сторінок. Список використаних джерел включає 222 найменувань.

У *вступі* обґрунтовано вибір теми дослідження, висвітлено ступінь вивчення проблеми і зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету й завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів; подано інформацію про апробацію результатів дослідження, публікації здобувача, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретичні основи кіберзагроз та їх правова природа» містить три підрозділи, що розкривають поняття та характеристику, класифікацію,

критерії оцінки небезпеки та Міжнародно-правові стандарти боротьби з кіберзагрозами.

Розділі 2 «Організаційно-правовий механізм протидії кіберзагрозам Національною поліцією України» містить три підрозділи, які розкривають нормативно-правові засади діяльності, інституційну спроможність у сфері протидії кіберзагрозам, а також координації та взаємодію Національної поліції з іншими суб'єктами кібербезпеки в Україні та на міжнародному рівні.

Розділі 3 «Проблеми та шляхи вдосконалення організаційно-правової діяльності Національної поліції у сфері протидії кіберзагрозам» складається з трьох підрозділів, які не лише розкривають проблеми правового регулювання протидії кіберзагрозам у діяльності Національної поліції України, а й визначають напрями вдосконалення правових та організаційних механізмів протидії кіберзагрозам Національною поліцією України.

Окрему увагу автором приділено викликам в організації діяльності підрозділів кіберполіції України в умовах воєнного стану в Україні

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.

Позитивно в цілому оцінюючи зміст рукопису дисертації, слід звернути увагу на наявність у ньому низки дискусійних питань, нечіткість і недостатню аргументованість окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1. За результатами проведеного дослідження дисертантом встановлено основні організаційно-правові проблеми діяльності Національної поліції України у сфері протидії сучасним кіберзагрозам потребує додаткового уточнення, які саме шляхи їх вирішення запропоновано?

2. У чому, на думку дисертанта, полягають особливості взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами національної системи кібербезпеки у процесі виявлення, запобігання та припинення кіберзагроз, і які пропозиції щодо вдосконалення такої взаємодії обґрунтовано в дисертації?

3. Які запропоновані дисертантом зміни до законодавства та організаційних засад діяльності Національної поліції України у сфері протидії

кіберзагрозам, на його думку, матимуть найбільше практичне значення та забезпечать підвищення ефективності відповідної правоохоронної діяльності?

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам (повнота викладу дисертації в опублікованих працях та виконання вимог академічної доброчесності).

Тема дисертаційного дослідження Шаронова Андрія Павловича за темою «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект» є актуальною, а сформульовані автором висновки і рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення для правозастосовної практики.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушень автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики дослідження та джерела інформації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикацій чи фальсифікацій.

Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені у наукових статтях, підготовлених та опублікованих дисертантом, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації. Викладені в дисертації рекомендації та пропозиції щодо удосконалення вітчизняного законодавства правозастосовної практики щодо досліджуваного інституту є теоретично обґрунтованими та доцільними.

Дисертація написана грамотною юридичною мовою та оформлена відповідно до вимог, що ставляться до такого роду наукових праць.

Дисертація відповідає спеціальності, за якою здійснене дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертація Шаронова Андрія Павловича за темою «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08

«Право» за спеціальністю 081 «Право», є самостійною завершеною науковою працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для юридичної науки, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.04.2019 р. № 283 та від 19.05.2023 р. № 502), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019 р. № 759), та пп. 5–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022 р. № 341 та від 19.05.2023 р. № 502), а її автор **Шаронов Андрій Павлович** заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Начальник відділу організації наукової діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Наталія ДОМБРОВАН

«__» серпня 2026 р.